

Asia: VN/9806/2021

Taiteen edistämiskeskusta koskeva arviointi

1. Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visioita ja strategista asemointia tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia jättää lausuntonsa arviointiin TAIKEN monimuotoisena yhteistyötahona. Taiteen kentälle ammattilaisiksi valmistuvat opiskelijat, korkeakoulun taiteen kentällä aktiiviset taitelijaopettajat, taidetoimikuntien jäseninä toimiva henkilökunta sekä korkeakoulun hankerahoitusta saavat kehittämishankkeet kytkeytyvät monella tasolla Taiteen edistämiskeskuksen toimintaan. TAIKE on kehittynyt tarkoituksenmukaiseen suuntaan ja vuorovaikutus sen kanssa on ollut pääsääntöisesti erinomaista. Arviointiraportin huomiot kehittämistarpeista ovat oikeansuuntaisia ja TAIKEN roolia suhteessa opetus- ja kulttuuriministeriöön on syytä selkeyttää.

2. Taiteen edistämiskeskuksen ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Arvioinnin huomio taideneuvoston jäsentymättömästä roolista on oikea. Taideneuvoston jäsenten korkea asiantuntemus tulee saada paremmin hyödynnettyä niin TAIKEN toiminnan kehittämisessä kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Taideneuvoston muuntaminen TAIKEN hallitukseksi vaikuttaa perustellulta ehdotukselta. Hallituksella tulee olla strateginen ohjaava rooli, joka ottaa kantaa TAIKEN positioitumiseen yhteiskunnassa ja makrotason kehityssuuntauksiin. Hallituksen ja mahdollisten poliittisten jäsenten ei tulisi puuttua toiminnan operationaaliseen ohjaukseen tai rahoituksen jakamiseen liittyvien sisällöllisten periaatteiden määrittelyyn. Hallituksen kokoonpano tulee olla kustannustehokas ja sen ei pitäisi perustua edustuksellisuuteen.

3. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Taiteen edistämiskeskuksen välistä tulosohjausta tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen edistämisen määrittelyä ja tavoitetta tulee selkeyttää. Tulosohjauksessa tulee kehittää myös toiminnan vaikuttavuuden laadullista arviointia.

4. Taiteen edistämiskeskuksen itsenäistä asemaa tulee vahvistaa ministeriön tavoiteohjelmissa määritellyn delegointiperiaatteen mukaisesti

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

TAIKEn kehittymistä strategiansa pohjalta asiantuntijaorganisaationa tulee tukea. Rahoituksen kanavoimintia OKM:n ja TAIKEN kautta tulee selkeyttää. Ministeriön korvamerkintää rahoituksille tulee vähentää. TAIKEN tavoitteissa tulisi näkyä myös kestävän tulevaisuuden ja yhteiskunnan tukeminen osallisuutta ja taiteen monilähteisiä ansaintamalleja kehittämällä.

5. Taiteen toimikuntalaitos tulee uudistaa perusteellisesti

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Arvioinnissa on nostettu esiin oikeita kehittämiskohteita taidetoimikuntien roolista. Näemme, että vertaisarviointi on edelleen säilytettävä ja siinä tulisi tunnistaa myös alueelliset erityispiirteet. Arviointiperusteet tulee olla läpinäkyviä. Taidetoimikuntien asiantuntijaroolin hyödyntämistä ja alueellista vaikuttavuutta tulee vahvistaa. Etenkin alueellisten taidetoimikuntien näivettyminen pieniä apurahoja jakaviksi kasvottomiksi koneiksi on epätoivottavaa.

Arvioitsijoiden työmäärään ja jääviyskysymyksiin liittyvät huomiot ovat tärkeitä. Arviointityöstä tulisi saada asianmukainen palkkio arvioijille. Monet taidetoimikuntien jäsenet ovat vakiintuneiden organisaatioiden kuukausipalkkaisia työntekijöitä, joten heillä on ollut taloudellinen mahdollisuus osallistua oman työn ohella arviointityöhön. On jopa ilmennyt, että itsenäisillä alan toimijoilla ei ole mahdollisuutta osallistua taidetoimikunnan arviointitoimintaan, koska se heikentää toimeentuloa.

Arviointijärjestelmän kustannusrakennetta tulee kuitenkin pohtia siten, ettei arviointitoiminnan pyörittäminen ala pienentää jaettavien apurahojen määrää. Eri kokoisille apurahoille tulisi olla kokoon suhteutetut arviointimenettelyt. Alueellisilla taidetoimikunnilla on tärkeä rooli muiden alueellisten rahoituskanavien tunnistamisessa.

6. Taiteen edistämisen alueellista toimintaa tulee vahvistaa ja toiminnot tulee organisoida uudelleen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

TAIKEn tulee olla viranomaistehtävänsä lisäksi kontaktissa toimijoihin, tuntee edistämänsä toimintakenttä koko maassa ja alueelliset erityispiirteet. TAIKEN alueellinen toiminta voi tapahtua vahvemmissa yksiköissä, mutta sillä tulee kuitenkin olla laaja kansallinen kattavuus. Vuorovaikutusta ja yhteistä kehittämistoimintaa muiden taiteen ja kulttuurin asiantuntija- ja koulutusorganisaatioiden kanssa on lisättävä. Ammattikorkeakoulujen kansallinen verkosto tuntee paikalliset toimijat ja kehittämistarpeet. Taidetoimikuntien ja niiden jäsenten tulee näkyä alueillaan. Keskitetyillä kansallisilla kehittämisprojekteilla on saatu hyviä avauksia ja tuloksia. Osa läänintaiteilijoita tulisi kuitenkin ”palauttaa alueille”. Läänintaiteilijarakenteen tulisi mahdollistaa erilaisia rooleja, esim. kansallisia kehittämisrooleja tai paikallisia taiteenalakohtaisia toimijuuksia. Taiteenalakohtaisella läänintaiteilijalla voi olla erittäin suuri merkitys alan kehitykselle alueella. Tällaisesta on esimerkkejä mm. nukketeatterissa ja performanssitaiteessa. Alueellisessa toiminnassa ja läänintaiteilijoiden työssä on merkittävä yhteystarve alueellisiin taiteen kolmannen sektorin toimijoihin.

7. Taiteen rahoitusmalli tulee uudistaa. Uudistuksen tueksi tulisi laatia kokonaisvaltainen selvitys taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta.

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Rahoitukseen tulee saada jatkuvuutta. Rahoitusmallia kehitettäessä tulee miettiä, miten eri kokoisia apurahoja painotetaan ja fokusoidaan. Onko tarpeen muodostaa erityyppisiä tukimuotoja uran eri vaiheissa oleville taiteilijoille? Toimialan muutos ja digitalisoituminen edellyttää taiteilijoilta osaamisen jatkuvaa kehittämistä sekä uusien materiaalien ja menetelmien hallintaa. Apurahajärjestelmän tulisi pystyä vastaamaan paremmin erilaisiin fokusoiuihin osaamistarpeisiin ja osaamisen kehittämiseen kouluttautumalla.

8. Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan kansainvälisyyttä tulee vahvistaa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen edistämiskeskuksen tulee ensisijaisesti tukea ja vahvistaa suomalaisen taiteen ja sen tekijöiden kansainvälistymistä ja kansainvälistymiskyvykkyyttä. Kansainvälistymisen mahdollisuudet tulisi olla yhtä suuret eri puolilta Suomea tuleville taiteilijoille. TAIKEN rooli kansainvälistymispyrkimyksissä tulee sovittaa muihin kv-toimintaa edistäviin järjestöihin ja

toimijoihin. TAIKEN itsessään ei tulisi alkaa laajoihin kansainvälisiin operaatioihin vertaisverkostotoiminnan lisäksi.

Taiteen edistämiskeskuksen uudistamisen vaihtoehdot

Raportissa on esitetty uudistamisen vaihtoehdoiksi kolme kehittämismallia (s. 149-152). Mikä esitetyistä kehittämismalleista olisi mielestänne sopivin.

Alueellisesti verkostoitunut taiteen ekosysteemien tukija

Perustele valintasi

Alueellisesti verkostoitunut taiteen ekosysteemien tukijan malli vastaa varsin hyvin niitä alueellisen kehittämisen tarpeita, jotka Turun AMK nostaa lausunnossaan esiin. On kuitenkin huomioitava, että taide ja taiteen tekeminen ei seuraa alueellista jakoa. Vahvassa verkostossa tiedonvälitykseen, laajempien kansallisten kehityskaarien huomioimiseen ja siiloutumisen välttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Timo Tanskanen
Turun ammattikorkeakoulu Oy, Taideakatemia